

ที่ นศ ๐๐๑๘.๑/ ๓๒๙๑

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
ถนนราชดำเนิน นศ ๘๐๐๐๐

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีสถานบริการจำกัดสิทธิผู้เข้าใช้บริการ

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๗.๖/ว ๒๖๘๖ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐
เรื่อง ผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับแจ้งจากกระทรวงมหาดไทยว่า สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แจ้งว่ามีสถานบริการบางแห่ง กีดกันห้ามไม่ให้สาวประเภทสองเข้าใช้บริการ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ จึงให้มีแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เสนอต่อกระทรวงมหาดไทย รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

เนื่องจากสถานบริการเป็นสถานที่ของเอกชน และการประกอบกิจการสถานบริการจะต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ การที่ผู้ประกอบการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยและเงื่อนไขในการเข้าไปใช้สถานบริการซึ่งเป็นสถานที่ของตนเองเพื่อคุ้มครองสิทธิในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินทั้งของผู้เข้าไปใช้บริการ ผู้ประกอบการ และลูกจ้างของผู้ประกอบการย่อมเป็นเจตนาที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อไม่ให้การดำเนินการตามมาตรการรักษาความปลอดภัยและการกำหนดเงื่อนไขในการเข้าไปใช้สถานบริการเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ จึงขอให้อำเภอที่มีสถานบริการในพื้นที่ ได้กำชับสถานบริการทุกแห่งดำเนินมาตรการรักษาความปลอดภัยและกำหนดเงื่อนไขในการเข้าไปใช้บริการภายในสถานที่ของตนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายณรงค์พร ณ พัทลุง)
ปลัดจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่ทำการปกครองจังหวัดฯ
(กลุ่มงานปกครอง)
โทร/โทรสาร ๐-๗๕๓๕-๖๑๓๓

ที่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขรับ 13590
วันที่ 3 พ.ค. 2560 เวลา ..... น.

ที่ มท ๐๓๐๗.๖/ ว ๒๖๗๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ที่ทำการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขรับ 3276
วันที่ 25 พ.ค. 2560 เวลา ..... น.

เรื่อง ผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีสถานบริการจำกัดสิทธิผู้เข้าใช้บริการ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๙/๓๙๑
ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกระทรวงมหาดไทยได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า ได้มีสถานบริการบางแห่ง กีดกันห้ามไม่ให้สาวประเภทสองเข้าใช้บริการ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ จึงให้มีแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เสนอต่อกระทรวงมหาดไทย รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า สถานบริการเป็นสถานที่ของเอกชน ซึ่งการประกอบกิจการจะต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ การที่ผู้ประกอบการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยและเงื่อนไขในการเข้าไปใช้สถานบริการซึ่งเป็นสถานที่ของตนเองเพื่อคุ้มครองสิทธิในชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินทั้งของผู้เข้าไปใช้บริการ ผู้ประกอบการ และลูกจ้างของผู้ประกอบการย่อมเป็นเจตนาที่ดี แต่อย่างไรก็ตามเพื่อไม่ให้การดำเนินการตามมาตรการรักษาความปลอดภัยและการกำหนดเงื่อนไขในการเข้าไปใช้สถานบริการเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ จึงขอให้จังหวัดกำชับสถานบริการทุกแห่งดำเนินมาตรการรักษาความปลอดภัยและกำหนดเงื่อนไขในการเข้าไปใช้บริการภายในสถานที่ของตนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประยูร รัตนเสนีย์)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักการสอบสวนและนิติการ
โทร /โทรสาร ๐-๒๓๕๖-๙๕๕๙

กระทรวงมหาดไทย
27 ก.พ. 2560
เลขรับ 7450

ที่ สม ๐๐๐๙/ ๓๙๑

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ - ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง ผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนารายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๖ – ๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐ จำนวน ๑๑ แผ่น
๒. พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑ แผ่น

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า สถานบันเทิงไทเกอร์ไนต์คลับ จังหวัดภูเก็ต สถานบันเทิงรูท ๖๖ คลับ และสถานบันเทิงออนิกซ์ กรุงเทพมหานคร ได้กีดกันห้ามไม่ให้สาวประเภทสองเข้าใช้บริการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ และเพื่อป้องกันมิให้มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากสาเหตุวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ จึงให้มีแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เสนอต่อกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้กรมการปกครอง กำชับสถานบริการทุกแห่งดำเนินมาตรการรักษาความปลอดภัยและกำหนดเงื่อนไขในการเข้าไปใช้บริการภายในสถานบริการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และการจำกัดสิทธิของบุคคลใดๆ ตามมาตรการรักษาความปลอดภัยนั้น จะต้องถือปฏิบัติโดยยึดตามหลักความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะและหลักได้สัดส่วน รวมทั้งต้องแจ้งเหตุแห่งการจำกัดสิทธิใดๆ ให้บุคคลทราบด้วย ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ และ ๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ)
เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กลุ่มงานติดตามและสารบบสำนวน
โทร ๐ ๒๑๔๑ ๑๙๖๔ (บงกชลักษณ์)
โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๒

กสม. ๒
รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๖ -๓๗ / ๒๕๖๐

เรื่อง การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ กรณีสถานบันเทิงกีดกันห้ามไม่ให้สาวประเภทสองเข้าใช้บริการ

ผู้ร้อง	๑. ปกปิดชื่อ	ที่ ๑
	๒. ปกปิดชื่อ	ที่ ๒
ผู้ถูกร้อง	๑. สถานบันเทิงไทเกอร์ ไนต์คลับ	ที่ ๑
	๒. สถานบันเทิงรูท ๖๖ คลับ (Route ๖๖ คลับ)	ที่ ๒
	๓. สถานบันเทิงออนิกซ์ (Onyx)	ที่ ๓

๑. ความเป็นมา

กรณีตามคำร้องที่ ๑๑๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ และคำร้องที่ ๒๙๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๙ เป็นกรณีร้องเรียนเรื่องการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ และเป็นประเด็นเดียวกัน จึงรวมพิจารณาเป็นเรื่องเดียวกัน โดยให้เรียกผู้ร้องตามคำร้องที่ ๑๑๓/๒๕๕๙ เป็นผู้ร้องที่ ๑ เรียกผู้ร้องตามคำร้องที่ ๒๙๒/๒๕๕๙ เป็นผู้ร้องที่ ๒ และให้เรียกผู้ถูกร้องตามคำร้องที่ ๑๑๓/๒๕๕๙ เป็นผู้ถูกร้องที่ ๑ เรียกผู้ถูกร้องตามคำร้องที่ ๒๙๒/๒๕๕๙ เป็นผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยผู้ร้องทั้งสองได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังนี้

๑.๑ ผู้ร้องที่ ๑ ได้ร้องเรียน และได้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อคณะอนุกรรมการด้านสิทธิผู้สูงอายุ ผู้พิการ บุคคลหลากหลายทางเพศ และการสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๙ กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ออกกฎระเบียบห้ามสาวประเภทสองเข้าใช้บริการสถานบันเทิงผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งอยู่ในพื้นที่หาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ทำให้ผู้ร้องที่ ๑ และสาวประเภทสองรายอื่นถูกเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยกีดกันห้ามไม่ให้เข้าใช้บริการโดยอ้างว่า ที่ผ่านมาสาวประเภทสองได้ก่อเหตุทะเลาะวิวาท

/ กับนักท่องเที่ยว

กับนักท่องเที่ยวต่างชาติและพนักงานของผู้ถูกร้องที่ ๑รวมทั้งมีพฤติการณ์แอบแฝงค้าประเวณีและขโมยทรัพย์สินของผู้ที่เข้ามาใช้บริการ จึงมีนโยบายห้ามสาวประเภทสองเข้าใช้บริการ แต่กลับอนุญาตให้บุคคลที่มีภาวะเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิดที่ยังคงภาพลักษณ์เป็นเพศชายและสาวประเภทสองซึ่งเป็นชาวต่างชาติเข้าใช้บริการได้ ทั้งนี้ ผู้ร้องที่ ๑ ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าวต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยแนวทางแรก คือ ขอให้มีการอนุญาตให้สาวประเภทสองเข้าใช้บริการ โดยมีเงื่อนไขว่าสาวประเภทสองนั้นต้องเข้าใช้บริการพร้อมกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวต่างชาติผู้นั้นจะต้องให้การรับรองว่าสาวประเภทสองที่มาพร้อมกันจะไม่ก่อเหตุวุ่นวาย ทั้งนี้ สถานบันเทิงในพื้นที่หาดป่าตองได้ใช้วิธีการนี้อย่างแพร่หลาย เพื่อป้องกันการก่อเหตุทะเลาะวิวาทและการแสวงหาประโยชน์เพื่อค้าประเวณีในสถานบันเทิง แนวทางต่อมา คือ ขอให้มีการอนุญาตให้สาวประเภทสองเข้าใช้บริการ โดยให้สถานบันเทิงเก็บบัตรประจำตัวประชาชนไว้ จนกว่าจะออกจากสถานบันเทิง และหากไม่ได้ก่อเหตุทะเลาะวิวาทจึงจะคืนบัตรประจำตัวประชาชนให้ แต่หากสาวประเภทสองก่อเหตุทะเลาะวิวาทจะแจ้งความดำเนินคดี และไม่อนุญาตให้เข้าใช้บริการอีกต่อไป และแนวทางสุดท้าย คือ เสนอให้มีการจัดทำบัตรสมาชิก เพื่อให้สาวประเภทสองสามารถเข้าใช้บริการได้ โดยอาจเสียค่าสมัครสมาชิกรายปี และผู้ถูกร้องที่ ๑ สามารถยึดบัตรสมาชิกและไม่อนุญาตให้สาวประเภทสองที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทเข้าใช้บริการอีกต่อไปได้ โดยในการสมัครบัตรสมาชิกต้องใช้เอกสารรับรองการทำงาน เพื่อคัดกรองสาวประเภทสองที่จะแสวงหาประโยชน์เพื่อค้าประเวณีในสถานบันเทิงและสร้างความมั่นใจให้แก่สถานบันเทิง แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังไม่ได้ตอบรับข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่อย่างใด นอกจากนี้ โรงแรมบางแห่งในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตมีนโยบายกีดกันห้ามไม่ให้สาวประเภทสองเข้าพัก โดยปิดประกาศข้อห้ามเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน อีกทั้งมีนโยบายให้สาวประเภทสองแจ้งต่อชายชาวต่างชาติว่าตนเองเป็นสาวประเภทสองก่อนจึงจะอนุญาตให้เข้าพักในโรงแรม และให้สาวประเภทสองนำบัตรประจำตัวประชาชนของตนแสดงและฝากไว้กับเจ้าหน้าที่ของโรงแรม เพื่อป้องกันเหตุสาวประเภทสองลักทรัพย์ชายชาวต่างชาติ ทั้งนี้ ผู้ร้องที่ ๑ เห็นว่า การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ จึงร้องเรียนขอให้ตรวจสอบ

๑.๒ ผู้ร้องที่ ๒ ได้ร้องเรียน และได้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อคณะอนุกรรมการด้านสิทธิผู้สูงอายุ ผู้พิการ บุคคลหลากหลายทางเพศ และการสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ กล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๙ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ กีดกันห้ามไม่ให้ผู้ร้องที่ ๒ กับพวกรวม ๓ คน ซึ่งเป็นสาวประเภทสองเข้าใช้บริการ โดยอ้างเหตุผลว่าเป็นนโยบายของร้าน เนื่องจากที่ผ่านมาสาวประเภทสองได้ก่อเหตุลักทรัพย์และทะเลาะวิวาทจนเป็นคดีความ ซึ่งผู้ร้องที่ ๒ เห็นว่า สถานบันเทิงควรพิจารณากีดกันห้ามไม่ให้สาวประเภทสองเข้าใช้บริการเป็นรายกรณีเฉพาะสาวประเภทสองซึ่งต้องสงสัยหรือเคยมีประวัติอาชญากรรมในฐานประวัติอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และไม่ควรเหมารวมและห้ามไม่ให้สาวประเภทสองเข้าใช้บริการ ทั้งนี้

/ ผู้ร้องที่ ๒ ...

ผู้ร้องที่ ๒ เห็นว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งเพศ ซึ่งขัดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ และรู้สึกถูกดูหมิ่นและถูกลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงร้องเรียนขอให้ตรวจสอบ ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๒) เคยมีรายงานผลการพิจารณา ที่ ๘๗๘/๒๕๕๘ และรายงานผลการพิจารณาที่ ๗๘๓/๒๕๕๘ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ตอบรับยืนยันว่า จะไม่ให้เกิดเหตุการณ์เกี่ยวกับการกีดกัน หรือห้ามสาวประเภทสองเข้าใช้บริการเกิดขึ้นอีก

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านสิทธิผู้สูงอายุ ผู้พิการ บุคคลหลากหลายทางเพศ และการสาธารณสุข ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๕๘

คณะอนุกรรมการด้านสิทธิผู้สูงอายุ ผู้พิการ บุคคลหลากหลายทางเพศ และการสาธารณสุข โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีหนังสือสอบถามข้อเท็จจริงไปยังผู้ถูกร้อง ซึ่งได้มีการชี้แจงข้อมูลแล้ว และจากการตรวจสอบปรากฏข้อมูล ดังนี้

๓.๑ ข้อมูลฝ่ายผู้ถูกร้อง

๓.๑.๑ ผู้ถูกร้องที่ ๑ (สถานบันเทิงไทเกอร์ ไนต์คลับ)

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ชี้แจงข้อมูลตามแบบบันทึกคำร้องเรียน ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ พร้อมสถิติการดำเนินคดีและจับกุมสาวประเภทสองของสถานีตำรวจภูธรกะทู้ ตามหนังสือสถานีตำรวจภูธรกะทู้ ที่ ตช ๐๐๒๓.๕/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙ เพื่อเป็นหลักฐานฝ่ายผู้ถูกร้อง สรุปความได้ว่า สาวประเภทสองไม่ได้เป็นที่รังเกียจของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งได้มีการจ้างงานสาวประเภทสองให้ทำงานเช่นกัน แต่เหตุที่ต้องอนุญาตสาวประเภทสองเฉพาะบางท่านให้สามารถเข้าใช้บริการสถานบันเทิงผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ เนื่องจากสาวประเภทสองส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ ๙๐) ก่อเหตุทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ ลักลอบค้าและเสพยาเสพติด รวมทั้งก่อเหตุอื่นใดที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์และชีวิต ซึ่งสภาพร่างกายสาวประเภทสองเป็นชายตามเพศกำเนิดจึงมีความแข็งแรง

/ เมื่อมีเหตุ ...

เมื่อมีเหตุทะเลาะวิวาทกับสตรีส่งผลทำให้สตรีได้รับบาดเจ็บสาหัสบ่อยครั้ง โดยสถิติการดำเนินคดีและจับกุมสาวประเภทสองของสถานีตำรวจภูธรกะทู้ พบว่า ปี ๒๕๕๗ มีการจับกุมทั้งสิ้น ๑,๔๐๐ ราย ปี ๒๕๕๘ มีการจับกุมทั้งสิ้น ๒,๐๗๗ ราย และปี ๒๕๕๙ (ตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๕๙-๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙) มีการจับกุมทั้งสิ้น ๔๕๑ ราย ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะคัดกรองสาวประเภทสองที่จะสามารถเข้าใช้บริการของผู้ถูกร้องที่ ๑ เสมอ โดยจะอนุญาตเฉพาะสาวประเภทสองที่สุภาพ มารยาทเรียบร้อย โดยกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นชาวต่างชาติ เนื่องจากเครื่องดื่มที่จำหน่ายมีราคาสูง ดังนั้น จึงกำหนดให้ลูกค้าชาวไทยบางคนต้องแลกบัตรประจำตัวประชาชนให้พนักงานของผู้ถูกร้องที่ ๑ เก็บไว้และมีการบังคับขายบัตรเครื่องดื่มในราคาที่กำหนด

๓.๑.๒ ผู้ถูกร้องที่ ๒ (สถานบันเทิงรูท ๖๖ คลับ)

คณะอนุกรรมการด้านสิทธิผู้สูงอายุ ผู้พิการ บุคคลหลากหลายทางเพศ และการสาธารณสุข ได้มีหนังสือขอทราบข้อเท็จจริงต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามหนังสือคณะอนุกรรมการด้านสิทธิผู้สูงอายุ ผู้พิการ บุคคลหลากหลายทางเพศ และการสาธารณสุข ลับ ที่ สม ๐๐๐๓/๕๐ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๙ และหนังสือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ลับ ที่ สม ๐๐๐๓/ป ๑๗๑ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ แต่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่๒ ยังไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงดังกล่าวมาแต่อย่างใด

๓.๑.๓ ผู้ถูกร้องที่ ๓ (สถานบันเทิงออนิกซ์)

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ชี้แจงเป็นหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ พร้อมภาพถ่ายป้ายประกาศข้อกำหนดการเข้าใช้บริการของผู้ถูกร้องที่ ๓ และภาพถ่ายผู้เข้ามาใช้บริการและขั้นตอนการตรวจบัตรประชาชน อาวุธ สิ่งของมีคม ยาเสพติด เพื่อความปลอดภัยของผู้เข้ามาใช้บริการ เพื่อเป็นหลักฐานฝ่ายผู้ถูกร้อง สรุปความได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นสถานบริการอันมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการตรวจสอบและตรวจตราผู้ที่จะเข้ามาใช้บริการ โดยมีข้อกำหนดการเข้าใช้บริการซึ่งจะรับ อนุญาต หรือปฏิเสธไม่ให้เข้าใช้บริการ ปิดประกาศบริเวณด้านหน้าสถานบันเทิงผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยระบุว่า "ผู้ใช้บริการจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปี โดยจะต้องแสดงบัตรประจำตัวประชาชนต่อเจ้าหน้าที่ตรวจบัตร ชื่อ เพศ อายุ รูปพรรณ ต้องตรงกับบัตรประจำตัวประชาชน ห้ามนำอาหารและเครื่องดื่มจากภายนอกเข้ามาในร้าน ห้ามพกอาวุธทุกชนิดเข้ามาในสถานประกอบการ ห้ามพกยาเสพติด ห้ามถ่ายรูป ผู้ใช้บริการต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยและปฏิบัติตามข้อกำหนด ๑. ผู้ชายใส่กางเกงขายาว รองเท้าหุ้มส้น และควรแต่งกายสุภาพ ไม่อนุญาตใส่เสื้อกล้าม เสื้อแขนกุด และรองเท้าแตะ ๒. ผู้หญิงแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ไม่อนุญาตสวมใส่รองเท้าแตะ ๓. สงวนสิทธิในการระงับการให้บริการลูกค้าที่มีอาการมึนเมาครองสติไม่ได้ ๔. ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการจะต้องไม่รบกวน หรือก่อความเดือดร้อน สร้างความรำคาญ และทำลามกอนาจาร การกระทำอันควรขายหน้าให้กับลูกค้าท่านอื่น หากผู้เข้าใช้บริการกระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดข้อใดข้อหนึ่ง ทางสถานประกอบการขอสงวนสิทธิในการไม่อนุญาตให้เข้าใช้บริการ หรือระงับการให้บริการ

/ และเชิญ . .

และเชิญออกนอกสถานประกอบการ โดยลูกค้าจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้ครบถ้วนเสร็จสิ้น" สำหรับขั้นตอนการเข้าใช้บริการในเบื้องต้นนั้น ผู้ที่จะเข้าใช้บริการจะต้องยืนยันและแสดงตัวตน โดยนำบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นใดที่ออกโดยหน่วยงานราชการซึ่งมีชื่อ นามสกุล อายุ ที่อยู่ และรูปถ่าย แสดงต่อเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในฐานะผู้รับผิดชอบตรวจตรา ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ จะปฏิเสธไม่ให้เข้าใช้บริการในกรณีซึ่งผู้ที่จะเข้าใช้บริการไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนมาแสดงตน หรือมีข้อมูลและรูปพรรณไม่ตรงกับบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งภายหลังจากการตรวจบัตรประจำตัวประชาชนแล้ว เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยจะทำการบันทึกบัตรประจำตัวประชาชนหรือพาสปอร์ต (passport) ผ่านกล้องวิดีโอ จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนตรวจกระเป๋า ค้นหาอาวุธ ยาเสพติด เพื่อความปลอดภัยของผู้เข้ามาใช้บริการภายในร้าน อันเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งหากผู้ถูกร้องที่ ๓ ปล่อยปละละเลย ไม่เข้มงวดในการตรวจตราผู้ที่จะเข้าใช้บริการอาจมีความผิดทำให้ถูกปิด สั่งพักใช้ เพิกถอนใบอนุญาต ตลอดจนถูกจับกุมและฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมาย ส่งผลเสียหายต่อผู้ประกอบการ พนักงานและครอบครัวจำนวนมาก ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้ที่จะเข้าใช้บริการเพราะเหตุแห่งเพศหรือเหตุอื่นใด และไม่มีข้อห้ามหรือข้อจำกัดในการเข้าใช้บริการเพราะเหตุแห่งเพศแต่อย่างใด ซึ่งจากภาพถ่ายแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีภาวะเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิดจำนวนมากสามารถเข้าใช้บริการสถานบันเทิงผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ ประกอบกับพนักงานของผู้ถูกร้องที่ ๓ มีทั้งพนักงานเพศชาย พนักงานเพศหญิง และพนักงานที่มีภาวะเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิดด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ จึงขอยืนยันว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่เคยมีนโยบายกีดกันห้ามไม่ให้สาวประเภทสองเข้าใช้บริการตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง และความเห็นของคณะอนุกรรมการด้านสิทธิผู้สูงอายุ ผู้พิการ บุคคลหลากหลายทางเพศ และการสาธารณสุขแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นได้ว่า สถานบริการทั้ง ๒ แห่ง ซึ่งเป็นผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๓ คือ สถานบันเทิงไทเกอร์ ไนต์คลับ และสถานบันเทิงออนิกซ์ ไม่มีนโยบายกีดกันห้ามไม่ให้สาวประเภทสองเข้าใช้บริการแต่อย่างใด และมีการจ้างงานสาวประเภทสองเข้าทำงานในสถานบริการ แต่มีการกำหนดเงื่อนไขในการเข้าไปใช้บริการและมีมาตรการเข้มงวดกวดขันบุคคลทุกคนที่จะเข้ามาใช้บริการอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มบุคคลสาวประเภทสอง เนื่องจากที่ผ่านมาได้ปรากฏเหตุการณ์ซึ่งสาวประเภทสองก่อเหตุทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ ลักลอบค้าและเสพยาเสพติด รวมทั้งก่อเหตุอื่นใดที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์และชีวิตในสถานบริการเป็นจำนวนมาก โดยสถิติการดำเนินคดีและจับกุมสาวประเภทสองมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปีโดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น สถิติการดำเนินคดีและจับกุมสาวประเภทสองของสถานีตำรวจภูธรกะทู้ พบว่า ปี ๒๕๕๗ มีการจับกุมทั้งสิ้น ๑,๔๐๐ ราย

/ ในปี ๒๕๕๘ ...

ในปี ๒๕๕๘ มีการจับกุมทั้งสิ้น ๒,๐๗๗ ราย และเมื่อปี ๒๕๕๙ (ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๙ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙) มีการจับกุมทั้งสิ้น ๔๕๑ ราย ในส่วนสถานบันเทิงรูท ๖๖ คลับซึ่งเป็นผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้ชี้แจงข้อเท็จจริง กรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศหรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔ [๑] และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้วางหลักการรับรองและคุ้มครองไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอกันตามกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างใดๆ อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ ทั้งนี้ การใช้อำนาจของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมาย จะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้วย ซึ่งการจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ประกอบกับพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้รับรองและคุ้มครองไว้ว่า การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ ประกาศ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลใดในลักษณะที่เป็นการกระทำหรือไม่กระทำการใด อันเป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใด ๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิดจะกระทำมิได้ เว้นแต่เพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย หรือการปฏิบัติตามหลักการทางศาสนา หรือเพื่อความมั่นคงของประเทศ

แม้สถานบริการจะเป็นสถานที่ของเอกชนเพื่อประกอบธุรกิจ ซึ่งเปิดให้สาธารณชนเข้าไปใช้บริการ อันถือเป็น "สาธารณสถาน" ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑ (๓)[๒] ซึ่งประชาชนมี

/ ความชอบธรรม ...

[๑] รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๔ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้

[๒] ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

(๑) – (๒)

(๓) "สาธารณสถาน" หมายความว่า สถานที่ใดๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

ความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ อย่างไรก็ตาม การประกอบกิจการของสถานบริการบางประเภทอาจกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน สถานบริการทุกประเภทจะต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ [๓] ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการนั้น หรือผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤติวุ่นวายหรือครองสติไม่ได้ เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างทำการ ตลอดจนห้ามมิให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการหรือมีการนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการ เพื่อให้สถานบริการไม่เป็นแหล่งมั่วสุมและเป็นสถานที่ปลอดจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยของผู้ใช้บริการ ผู้ประกอบการ และลูกจ้าง ทั้งนี้ สถานบริการจึงกำหนดเงื่อนไขในการเข้าไปใช้บริการและมาตรการที่เข้มงวดกวดขันเพื่อสร้างความปลอดภัยอันเป็นการคุ้มครองสิทธิในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินให้กับผู้ที่อยู่ในสถานบริการทั้งผู้เข้าใช้บริการ ผู้ประกอบการ และลูกจ้าง ย่อมถือเป็น

/ เจตนาดี ...

---

[๓] **พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม**

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"สถานบริการ" หมายความว่า สถานที่ที่ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการโดยหวังประโยชน์ในทางการค้า ดังต่อไปนี้

(๑) – (๔) ...

(๕) สถานที่ที่มีอาหาร สุรา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่าย โดยจัดให้มีการแสดงดนตรีหรือการแสดงอื่นใดเพื่อการบันเทิง ซึ่งปิดทำการหลังเวลา ๒๔.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๑๖ ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ

(๑) รับผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์เข้าทำงานในสถานบริการ

(๒) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤติวุ่นวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ

(๓) จำหน่ายสุราให้แก่ผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤติวุ่นวายหรือครองสติไม่ได้

(๔) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้ซึ่งไม่มีหน้าที่เฝ้าดูแลสถานบริการนั้นพักอาศัยหลับนอนในสถานบริการ

(๕) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ

(๖) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการ เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในเครื่องแบบนำเข้าไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

มาตรา ๑๖/๑ ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ

เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตรวจเอกสารราชการที่มีภาพถ่ายและระบุอายุของผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการ

ในกรณีที่ผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการไม่ยินยอมให้ตรวจเอกสารราชการหรือไม่มีเอกสารราชการและเข้าไปในสถานบริการ ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยพลัน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งและหลักเกณฑ์และวิธีการในการแจ้งและการรับแจ้งให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคสองหรือวรรคสาม ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจะมอบหมายให้พนักงานของสถานบริการเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

มาตรา ๑๖/๒ ห้ามมิให้ผู้ใดนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการ เว้นแต่ผู้นั้นเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในเครื่องแบบและนำเข้าไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

เจตนาดีของสถานบริการ แต่ก็มีอาจปฏิเสธได้ว่า การกำหนดเงื่อนไขในการเข้าไปใช้บริการและมาตรการที่เข้มงวดดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้สาวประเภทสองไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าใช้บริการ ซึ่งถือเป็นการจำกัดสิทธิในการเข้าถึงสุนทรียะและความบันเทิงของบุคคล ประกอบกับกรณีตามคำร้องซึ่งผู้ร้องทั้งสองอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของสถานบริการปฏิเสธห้ามไม่ให้เข้าใช้บริการ โดยอ้างเหตุผลว่าเป็นนโยบายของสถานบริการซึ่งห้ามสาวประเภทสองเข้าใช้บริการนั้น ย่อมส่งผลให้ผู้ร้องรู้สึกถูกดูหมิ่นและถูกลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๒) ได้เคยรับเรื่องร้องเรียนกรณีสถานบันเทิงทั้ง ๒ แห่ง (ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓) กีดกันห้ามสาวประเภทสองเข้าใช้บริการแล้ว ซึ่งสถานบันเทิงทั้ง ๒ แห่งได้ตอบรับยืนยันว่า จะไม่ให้เกิดเหตุการณ์เกี่ยวกับการกีดกันหรือห้ามสาวประเภทสองเข้าใช้บริการเกิดขึ้นอีก ตามรายงานผลการพิจารณา ที่ ๗๘๓/๒๕๕๘ และรายงานผลการพิจารณาที่ ๘๗๘/๒๕๕๘ แต่กลับปรากฏกรณีร้องเรียนขึ้นอีก ย่อมแสดงถึงการละเลยของสถานบริการที่ไม่ได้อบรมหรือให้ข้อมูลในการบริการลูกค้ากับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยโดยคำนึงถึงความเท่าเทียมระหว่างเพศ

ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๒[๔] และหลักการยอกยาการ์ตาว่าด้วย การใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ ข้อ ๒ และข้อ ๖[๕] ซึ่งกระทบต่อสิทธิของผู้ร้อง แม้สิทธิดังกล่าวจะไม่ใช่สิทธิ

/ ขั้นพื้นฐาน ...

---

[๔] กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๒

๑. รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะเคารพและประกันแก่ปัจเจกบุคคลทั้งปวงภายในดินแดนของตนและภายใต้เขตอำนาจของตนในสิทธิทั้งหลายที่รับรองไว้ในกติกานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกใดๆ อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ

[๕] หลักการยอกยาการ์ตาว่าด้วย การใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ

หลักการข้อ ๒. สิทธิในความเสมอภาค และการห้ามเลือกปฏิบัติ

ทุกคนมีสิทธิได้รับความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างสมบูรณ์โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากสาเหตุวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ ทุกคนมีสิทธิในความเสมอภาคภายใต้กฎหมายและในการได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเสมอภาคโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติดังกล่าว ไม่ว่าสิทธิมนุษยชนอื่นใดจะถูกกระทบหรือไม่ก็ตาม กฎหมายต้องห้ามการเลือกปฏิบัติในลักษณะดังกล่าวและรับประกันความคุ้มครองมนุษย์ทุกคนจากการเลือกปฏิบัติดังกล่าวอย่างเสมอภาคและได้ผล

การเลือกปฏิบัติจากสาเหตุวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ หมายรวมถึง การแบ่งแยก กีดกัน ยกเว้น จำกัด หรือเลือกที่รักมักที่ชังด้วยสาเหตุวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ อันมีจุดประสงค์หรือมีผลทำให้ความเสมอภาคภายใต้กฎหมายหรือความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเสมอภาค หรือการยอมรับสิทธิ การมีสิทธิ หรือการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐานทั้งมวลบนพื้นฐานของความเท่าเทียม ต้องหมดสิ้นหรือบกพร่องไป การเลือกปฏิบัติจากสาเหตุวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศอาจจะและมักจะทวีความรุนแรงเมื่อเกิดพร้อมกับการเลือกปฏิบัติจากสาเหตุอื่นๆ รวมทั้ง เพศ เชื้อชาติ อายุ ศาสนา ความพิการ สถานะด้านสุขภาพ และฐานะทางเศรษฐกิจ

หลักการข้อ ๖. สิทธิในความเป็นส่วนบุคคล

ทุกคนไม่ว่าจะมีวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศรูปแบบใด ย่อมมีสิทธิในความเป็นส่วนบุคคล โดยปราศจากการแทรกแซงโดยพลการหรือโดยมิชอบ รวมทั้งในเรื่องครอบครัว บ้าน หรือการสื่อสาร รวมไปถึงความคุ้มครองจากการถูกลบหลู่เกียรติและชื่อเสียง สิทธิใน

ขั้นพื้นฐานของบุคคลอันจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของบุคคลก็ตาม ประกอบกับกรณีตามคำร้องเรียนยังไม่มีมาตรการคุ้มครองสิทธิของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายในบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ชัดเจน ทั้งสิทธิในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของผู้ที่อยู่ในสถานบริการ และสิทธิในการเข้าถึงสุนทรียะและความบันเทิงของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากสาเหตุวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ และคุ้มครองบุคคลทุกคนไม่ให้ถูกลบหลู่เกียรติ ชื่อเสียง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกอัตลักษณ์หรือตัวตนผ่านทางการพูดจา ท่าทาง การแต่งกาย ลักษณะร่างกาย ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศรูปแบบใด ตามหลักการยอกยาการ์ตาว่าด้วย การใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของผู้ที่อยู่ในสถานบริการอื่นๆ ร่วมด้วย จึงเห็นควรให้มีแนวทางการแก้ไขกรณีตามคำร้องเรียน ตามมาตรา ๒๘ วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติว่า "ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการกระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมซึ่งสมควรแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ถูกกระทำเช่นว่านั้น คณะกรรมการอาจกำหนดแนวทางการแก้ไขเพื่อแจ้งให้บุคคลหรือหน่วยงานดำเนินการตามความเหมาะสมภายใต้อำนาจหน้าที่ของบุคคลหรือหน่วยงานนั้นได้"

๕. แนวทางการแก้ไขการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นควรกำหนดแนวทางการแก้ไขกรณีตามคำร้องเรียน ตามมาตรา ๒๘ วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เสนอต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ดังนี้

๕.๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ (คณะกรรมการ สทพ.) และคณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ (คณะกรรมการ วลพ.) ควรต้องเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเครือข่ายด้านสิทธิของบุคคลหลากหลายทางเพศ เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติงานในการดำเนินมาตรการรักษาความปลอดภัยภายในสถานบริการ ทั้งนี้ การกำหนดมาตรการใดๆ อันเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลใดๆ จะต้องเป็นไปตามหลักความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะและหลักได้สัดส่วน โดยคำนึงถึงทั้งการคุ้มครองสิทธิในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของผู้อยู่ในสถานบริการทุกคน และการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศหรือวิถีทางเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิด อันเป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ ตลอดจนเร่ง

/ เผยแพร่ ...

ความเป็นส่วนบุคคลโดยปกติ รวมถึงสิทธิในการเลือกที่จะเปิดเผยหรือปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศของตน รวมทั้งการตัดสินใจและทางเลือกเกี่ยวกับทั้งร่างกายของตนเองและการมีเพศสัมพันธ์โดยยินยอมพร้อมใจหรือมีความสัมพันธ์แบบอื่นๆ กับผู้อื่น

เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจให้แก่หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนได้รับทราบถึงพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘[๖]

---

[๖] พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ / ๕.๒ กระทรวง ...

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ" หมายความว่า การกระทำหรือไม่กระทำการใดอันเป็นการแบ่งแยก กีดกัน หรือจำกัดสิทธิประโยชน์ใดๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม โดยปราศจากความชอบธรรม เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด

...

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการ สทพ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย มาตรการ และแผนปฏิบัติงานเพื่อให้มีการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

(๒) เสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้

(๓) กำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ ชดเชยและเยียวยา หรือบรรเทาทุกข์แก่บุคคลซึ่งตกเป็นผู้เสียหายจากการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

(๔) ตรวจสอบ แนะนำ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

...

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงการกำหนดมาตรการพิเศษดังต่อไปนี้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมระหว่างเพศอย่างแท้จริง

(๑) ส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงสิทธิด้านต่างๆ ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

(๒) ปรับปรุงแบบแผนความประพฤติทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างเพศเพื่อขจัดอคติวิธีปฏิบัติที่อยู่บนพื้นฐานของความเหลื่อมล้ำ และความรุนแรงเพราะเหตุแห่งเพศเพื่อขจัดอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิด้านต่างๆ

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการ วลพ. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) วินิจฉัยปัญหาที่มีการยื่นคำร้องว่ามีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศตามมาตรา ๑๘

...

มาตรา ๑๖ ให้กรมรับผิดชอบงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ สทพ. และคณะกรรมการ วลพ. และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับคำร้องว่ามีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ พร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการ สทพ. คณะกรรมการ วลพ. หรือคณะอนุกรรมการ แล้วแต่กรณี

(๒) ดำเนินการให้มีการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันมิให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

(๓) ประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อให้ความคุ้มครองและป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

...

มาตรา ๑๗ การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ ประกาศ มาตรการ โครงการ หรือวิธีปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือบุคคลในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศจะกระทำมิได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย หรือการปฏิบัติตามหลักการทางศาสนา หรือเพื่อความมั่นคงของประเทศ ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

๕.๒. กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรต้องกำชับสถานบริการทุกแห่งดำเนินมาตรการรักษาความปลอดภัยและกำหนดเงื่อนไขในการเข้าไปใช้บริการภายในสถานบริการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และการจำกัดสิทธิของบุคคลใดๆ ตามมาตรการรักษาความปลอดภัยนั้น จะต้องถือปฏิบัติโดยยึดตามหลักความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะและหลักได้สัดส่วน รวมทั้งต้องแจ้งเหตุแห่งการจำกัดสิทธิใดๆ ให้บุคคลทราบด้วย

๖. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๔๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ จึงมีมติว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองกรณีตามคำร้องเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศ และให้มีแนวทางการแก้ไขการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๒๘ วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เสนอต่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยให้ดำเนินการตามแนวทางการแก้ไขกรณีตามคำร้องเรียนภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนฉบับนี้

(นายวัส ติงสมิตร)
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายสุรเชษฐ์ สถิตนิรามัย)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางเตือนใจ ดีเทศน์)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายชาติชาย สุทธิกลม)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ